07/05/2023

Η Μικρασιατική Καταστροφή Ζωντανεύει Μέσα Από Εκατό Πραγματικές Ψηφιακές Αφηγήσεις – Πρωτοβουλία Του Συλλόγου Μικρασιατών Ελευσίνας

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Μόλις δέκα χρόνια μετά την Μικρασιατική Καταστροφή, το 1932, ιδρύθηκε ο Σύλλογος Μικρασιατών Ελευσίνας. Επέτειος εκατό ετών για την εθνική τραγωδία και ενενήντα ετών για τη λειτουργία του συλλόγου, το 2022 ήταν η αφορμή για μια ανασκόπηση στην ιστορική μνήμη μέσα από τις ψηφιακές αφηγήσεις της δεύτερης και τρίτης γενιάς των Ελλήνων που ξεριζώθηκαν και γνώρισαν την προσφυγιά μέσα στην ίδια τους την πατρίδα.

«Το συναίσθημα του 1922 με ψηφιακά μέσα», το πρόγραμμα που υλοποιήθηκε με τη συνδρομή του ομότιμου καθηγητή του ΕΚΠΑ, Μιχάλη Μεϊμάρη και της ερευνήτριας Έφης Γιάννου, είχε ως στόχο να δημιουργηθεί ένα αποθετήριο μνήμης, μια «κιβωτός» εμπειριών, όπως την περιγράφουν στην ιστοσελίδα τους οι ίδιοι οι Μικρασιάτες, που θα μεταφέρει τη διήγηση του συλλογικού τραύματος, μέσα από

την ατομική διαδρομή, στις επόμενες γενιές.

«Όποιος ξεχνάει το ιστορικό του παρελθόν, δεν έχει μέλλον» λέει στο ΑΠΕ-ΜΠΕ η γραμματέας του Συλλόγου, Δέσποινα Οικονόμου. Η ίδια, μαζί με ακόμα έξι μέλη του συλλόγου, εκπαιδεύτηκαν σε ψηφιακά εργαλεία, ανέλαβαν το έργο της χαρτογράφησης προσωπικοτήτων των οποίων οι αφηγήσεις έπρεπε να διαφυλαχτούν και απηύθυναν ένα ανοιχτό και ειλικρινές κάλεσμα στον κόσμο της Ελευσίνας: Τι σημαίνει η **Μικρασιατική Καταστροφή** για τη συλλογική μας ταυτότητα; Μέσω των εκδηλώσεων του συλλόγου, στον τοπικό Τύπο, τις ενημερώσεις των μελών και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, η κ. Οικονόμου και η ομάδα του Συλλόγου, με μεγαλύτερο μέλος την ίδια, 60 ετών, και νεώτερο μέλος μια εγγονή Μικρασιατών, 22 ετών, συνέλεξαν με φροντίδα και αγάπη τις εμπειρίες ανθρώπων κάθε ηλικίας.

*«Δεν ήταν ο στόχος μας μόνο οι άνθρωποι που είναι ευαισθητοποιημένοι για τη **Μικρασιατική Καταστροφή,** δεν θέλαμε αυτό. Θέλαμε ο κάθε ένας να μας πει πώς το αισθάνεται το 1922. Κάποιος το συνέδεσε με το γεγονός της εισβολής στην Κύπρο, για παράδειγμα. Θέλαμε να ξεθάψουμε ουσιαστικά κάποιες μνήμες ανθρώπων, που φυσικά είχαν αυτή την καταγωγή, αλλά και κάποιων που δεν είχαν καμία σχέση με τους Μικρασιάτες*» εξηγεί η κ. Οικονόμου.

Image not found or type unknown

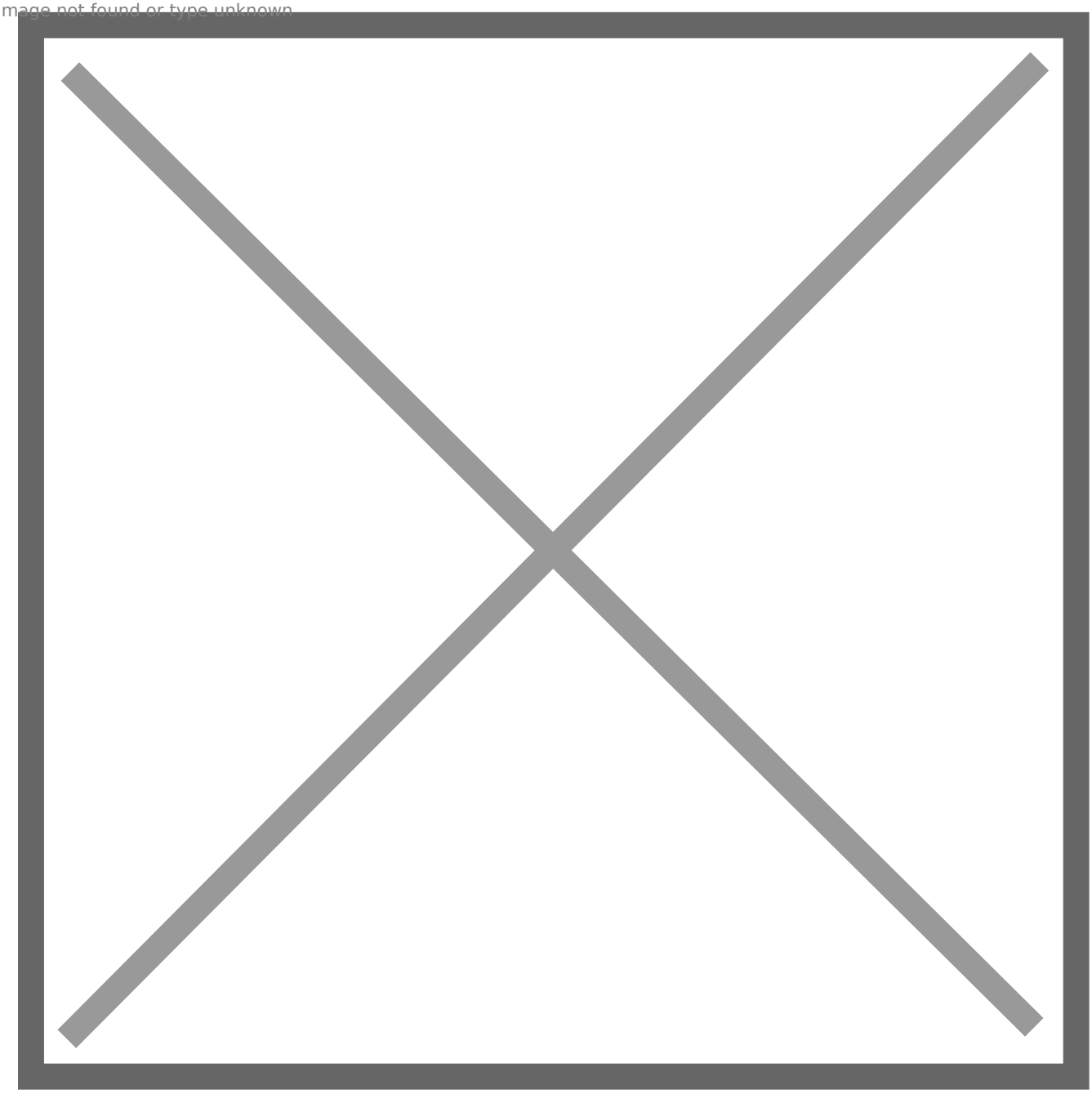

Από την αρχική ομάδα όσων εκδήλωσαν την επιθυμία να συμμετάσχουν, δεν υπαναχώρησε κανείς. Όλες οι αφηγήσεις ολοκληρώθηκαν, όπως σχεδιάστηκε. Ακόμα και οι πιο δύσκολες. «Φτιάξαμε μικρές ομάδες, ή κάναμε ατομικές συναντήσεις για τους ανθρώπους άνω των 80 ετών. Όσους πλησιάσαμε, κανείς δεν αρνήθηκε. Το άκουσαν με μεγάλη χαρά. Εγώ τουλάχιστον εισέπραξα πολλή αγάπη και ταυτόχρονα συγκίνηση. Έμαθα ιστορίες που ίσως τις είχα ακούσει σε πολύ μικρή ηλικία, αλλά κάπου στην άκρη του μυαλού μου είχαν χαθεί και τις επανέφεραν στην επιφάνεια κάποιοι μεγάλοι άνθρωποι» σημειώνει η κ. Οικονόμου. Μια από τις μαρτυρίες που κατέγραψε η ίδια, ήταν του θείου της. «Όταν θέλησε ο αδερφός της μητέρας μου και η γυναίκα του να μου κάνουν την ψηφιακή τους

αφήγηση, για να μπορέσουμε να ηχογραφήσουμε τη φωνή του, μας πήρε περισσότερο από 3 με 4 ώρες. Καθώς θυμόταν αυτά που του είχε πει ο πατέρας του, κόμπιαζε, έκλαιγε, σταματούσαμε, ξαναξεκινούσαμε. Βέβαια, όταν τελειώσαμε, που του το έβαλα και το άκουσε, τον ρώτησα "θείε, στεναχωριέμαι μήπως σε δυσκόλεψα". Μου απάντησε "Όχι, καλά έκανες γιατί είναι κάποια πράγματα που πρέπει να μείνουν". Οι μεγαλύτεροι άνθρωποι που μπήκαν στη διαδικασία να το κάνουν, ήταν και με την επιθυμία να αφήσουν πίσω μια διήγηση» υπογραμμίζει η κ. Οικονόμου. Ο θείος της δεν ήταν ο μόνος που θέλει να αφήσει ένα μήνυμα για το μέλλον.

«Έχουμε την ψηφιακή αφήγηση μιας γιαγιάς, η οποία, όταν την προσεγγίσαμε, μου είπε "θέλω να σου μιλήσω παιδί μου για να το βλέπουν μετά τα παιδιά, τα εγγόνια μου, τα δισέγγονα μου". Πρέπει να βρούμε και άλλους τέτοιους ανθρώπους. Θεωρώ ότι είναι ηθική υποχρέωσή μας, της νεώτερης γενιάς, της τρίτης γενιάς των Μικρασιατών, να βρούμε αυτούς τους λίγους που υπάρχουν πια από 80 χρονών και πάνω, και να τους καταγράψουμε» σημειώνει η ίδια.

Το 1922 «αποτελεί σημείο καμπής για τον Ελληνισμό. Ο **Σύλλογος Μικρασιατών Ελευσίνας**, από κοινού με την ομάδα **Ψηφιακής Αφήγησης** του εργαστηρίου νέων τεχνολογιών του **ΕΚΠΑ**, απαντώντας σε κάλεσμα του ΥΠΠΟΑ αφουγκράστηκε με ψηφιακά μέσα το συναίσθημα που διακατέχει ενδεικτικά τους πολίτες αυτής της χώρας 100 χρόνια μετά» λέει στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ο ομότιμος καθηγητής, **Μιχάλης Μεϊμάρης.** Όπως εξηγεί ο ίδιος, το εγχείρημα μέσα από διάφορα στάδια επιμορφώσεων, συναντήσεων και δουλειάς, κατέληξε σε «ψηφιακές αφηγήσεις σε

μορφή βίντεο το πολύ 3,5 λεπτών, που δημιουργήθηκαν κυρίως στο ασφαλές περιβάλλον της ομάδας του κύκλου ιστορίας. Πρόκειται για ένα πλαίσιο στο οποίο δημιουργείται κλίμα εμπιστοσύνης και διαθεσιμότητα αφήγησης και ακρόασης, ένα πλαίσιο στο οποίο η ανάκληση εμπειριών, βιωμάτων, ακουσμάτων και εγκιβωτισμένων αναπαραστάσεων στο εδώ και τώρα της συνεργασίας με τον εμψυχωτή, δημιουργούν μια κατασκευή η οποία διατρέχει πολλά αισθητηριακά κανάλια, καλώντας τον δημιουργό να συμβολίσει όλο αυτό το περιεχόμενο του εσωτερικού του κόσμου σχετικά με το ’22. Συγχρόνως, οι άνθρωποι αυτοί, μέσω της διαδικασίας της ψηφιακής αφήγησης, τόνωσαν δεξιότητες όπως η ενσυναίσθηση, η εμβάθυνση στον εαυτό, οι τεχνολογικές και οι ψηφιακές».

Πράγματι, η **κ. Οικονόμου** επιβεβαιώνει ότι άνθρωποι ακόμα και 80 ετών έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον και ως προς το σκέλος της εξοικείωσης με τα ψηφιακά εργαλεία. Εξάλλου, οι ηλικίες όσων πήραν μέρος στο πρόγραμμα ξεκινούσαν από την εφηβεία και έφταναν έως τα 89 έτη.

Στο σύνολο των αφηγήσεων χρησιμοποιήθηκε πρωτότυπο υλικό που προέρχεται από τα οικογενειακά αρχεία και τον **Σύλλογο Μικρασιατών Ελευσίνας**. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός της φροντίδας με την οποία οι συμμετέχοντες και συμμετέχουσες μεταχειρίζονταν το υλικό τους, όπως αναφέρει η κ. **Οικονόμου**, το οποίο ήταν άψογα διατηρημένο, όπως γράμματα, καρτ ποστάλ, οικογενειακά κειμήλια με έντονο συναισθηματικό φορτίο και έντονη σημειολογία. *«Τους ξύπνησε μνήμες. Δεν έζησαν αυτοί οι ίδιοι τα γεγονότα, αφού έχουν πεθάνει οι άνθρωποι που τα βίωσαν αυτά, όμως ξύπνησε τις μνήμες από τους γονείς τους, τους παππούδες και τις γιαγιάδες τους. Παίρνω παράδειγμα από τη μητέρα μου και τον αδερφό της, οι οποίοι θυμηθήκαν πράγματα που τους είχαν διηγηθεί οι γονείς τους. Το ίδιο έγινε και με τους υπόλοιπους που δημιούργησαν μια ψηφιακή αφήγηση»* επισημαίνει η κ. Οικονόμου.

Στην οικογένειά της δεν τηρούσαν επετείους σχετικές με την **Καταστροφή**. Η γιαγιά της προτιμούσε να μην μιλάει για όσα είχε ζήσει. Ο παππούς της, όμως, ήθελε να τους διηγηθεί βιώματα. «Δεν το κρύβω ότι, όταν ήμασταν σε μικρή ηλικία που ο παππούς μας μιλούσε για διάφορα πράγματα, δε δίναμε σημασία, γιατί το μυαλό μας ήταν να βγούμε έξω να παίξουμε. Περνώντας βέβαια τα χρόνια, εκείνο που μου έχει μείνει, είναι το πώς ο παππούς μου άντεξε. Είχε έρθει στην Ελλάδα το 1919 για να ενταχθεί στον ελληνικό στρατό και στη συνέχεια να πολεμήσει στη Μικρά Ασία. Αιχμαλωτίστηκε από τους Τούρκους. Πώς άντεξε τις κακουχίες, στα βουνά όπου τον είχαν πάει αιχμάλωτο. Μια μέρα πριν τον εκτελέσουν βγήκε το διάταγμα, η εντολή να γίνει ανταλλαγή αιχμαλώτων και γλίτωσε» λέει η κ. Οικονόμου. «Απορώ πώς αυτοί οι άνθρωποι, περνώντας την

καταστροφή του 1922, περνώντας έναν παγκόσμιο πόλεμο, περνώντας έναν εμφύλιο, κατάφερναν και ήταν με το χαμόγελο στα χείλη και με συμβουλές που δεν τις παίρνεις ούτε από ανθρώπους που έχουν δεκαπέντε πτυχία. Είναι μια σύνδεση με το παρελθόν και με τους προγόνους» προσθέτει.

Στόχος του συλλόγου είναι σε δεύτερο στάδιο να φτιάξει στην Ελευσίνα, στην περιοχή του παλιού συνοικισμού, ένα ξεχωριστό μνημείο, εκτός από το μνημείο της Μικρασιάτισσας μάνας, όπου με QR θα τοποθετηθούν όλες αυτές τις ψηφιακές ιστορίες, *«ώστε ο καθένας που περνάει να μπορεί να τις βρει, να τις βλέπει. Και βέβαια, να εμπλουτίσουμε αυτό το ψηφιακό αποθετήριο, να μη μείνει μόνο στις 100 ιστορίες. Να συνεχίσουμε, οι 100 ιστορίες να γίνουν διακόσιες και τριακόσιες. Επιθυμία μας είναι να μιλήσουμε και με άλλους συλλόγους Μικρασιατών, προκειμένου να μπορέσουμε και με αυτούς μαζί να κάνουμε κάτι μεγαλύτερο, έξω από τα διοικητικά όρια της περιοχής μας»* τονίζει η γραμματέας του **Συλλόγου Μικρασιατών Ελευσίνας.**

Ήδη, κάθε μέρα στο κανάλι της Βουλής, στις 8:45-9:00 το πρωί, προβάλλονται κάποιες από τις ψηφιακές αφηγήσεις μαζί με μία σύντομη εισαγωγή από τον ομότιμο καθηγητή κ. **Μεϊμάρη.** Έτσι, οι ιστορίες της Ελευσίνας ταξιδεύουν σε ολόκληρη την Ελλάδα. Τέλος, είναι διαθέσιμες όλες στην ιστοσελίδα του Συλλόγου https://syllogosmikrasiatonelefsinas.com